

батьківські вимоги взагалі ігноруються. Наведені вище приклади характеризують рівень авторитету матері й батька в родині.

Висновки. Отже, досвід перших позитивних відносин матері і немовляти сприяє виникненню почуття безпеки у дитини, позитивного базового Я-образу, базальної довіри до оточуючих. Несприятливий психологічний клімат в сім'ї та, як результат, насичений конфліктами досвід перших взаємовідносин з матір'ю негативно позначається на повноцінному розвитку та становленні особистості дитини.

Перспективами подальших досліджень є корекційні методи роботи з подолання дисгармонійності стосунків між матір'ю та дитиною.

Список використаної літератури:

1. Баркан, А. І. (1999). *Практична психологія для батьків, або як навчитися розуміти свою дитину*. Київ: АСТ-ПРЕСС [українською мовою].
2. Кравець, В. І. (2014). *Психологія сімейного життя: Навчальний посібник*. Тернопіль: «Богдан» [українською мовою].
3. Личко, А. Е. (1985). *Подростковая психотерапия*. Санкт-Петербург: Медицина [російською мовою].

ЗВ'ЯЗОК ГРУДНОГО ВИГОДОВУВАННЯ ДИТИНИ З ЇЇ ЕМОЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ В ПОДАЛЬШОМУ ЖИТТІ

УДК 159.9

Гончарук Лілія Станіславівна,
*студентка спеціальності 053 «Психологія»
КВЗО «Вінницька академія безперервної освіти»*

Анотація. У статті здійснено огляд і аналіз наявних психологічних досліджень впливу грудного вигодовування дитини на її емоційний розвиток. Визначено напрямки подальших досліджень проблеми.

Ключові слова: дитячо-материнські стосунки, емоційний розвиток дитини, емоційні порушення, грудне вигодовування, тривалість годування.

Актуальність дослідження. В Україні за останні десятиліття відбувається негативний демографічний рух, для якого характерне скорочення чисельності населення, зокрема зниження народжуваності дітей. У цих умовах особливого значення набуває здоров'я немовлят, яке залежить від соматичного, психічного, репродуктивного здоров'я батьків та від повноцінного природнього вигодовування малят в перший рік життя.

У сучасному європейському суспільстві чітко прослідковується ситуація погіршення дитячо-материнських стосунків. Ускладнюється ситуація ще й розривом зв'язку між поколіннями, втратою традиційних форм досвіду материнсько-дитячої взаємодії.

Грудне вигодовування формує стійкість до стресів у дітей, розвиває «материнську інтуїцію» та є підґрунтям для виховання майбутньої особистості.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми.

Слід зазначити, що досліджень присвячених впливу грудного вигодовування дитини на її емоційний розвиток небагато. Психологи, які працювали в даному напрямку в основному вивчали вплив годування грудьми на нейробіологічний розвиток мозку (Авдеева Н. Н., 1997, Валітова І. С. Гречаник Ю. В., 2008).

Мета наукової публікації: Теоретичне дослідження проблеми впливу грудного вигодовування дитини на її емоційний розвиток в подальшому.

Завдання статті:

1. Провести теоретико-методологічний аналіз підходів до вивчення проблеми.
2. Визначити напрямок власних досліджень.

Методи та методики дослідження. Теоретичні методи передбачають аналіз наукової літератури за темою дослідження та

узагальнення здобутої інформації, системний аналіз, узагальнення теоретико-методологічних підходів до вивчення проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «Грудне або природне вигодовування» означає складну динамічну та адаптивну систему відносин між мамою та дитиною, яка складається, коли мати прикладає дитину до грудей; засіб розвитку та піклування про людське немовля (Валітова І. С., Гречаник Ю. В., 2008).

І. Валітова називає грудне вигодовування досвідом любові між мамою та дитям. Гормони, які відповідають за лактацію, є водночас гормонами любові, прихильності, турботи. Мама й дитина перебувають в особливих взаєминах одна з одною. Опіка і любов матері є умовою позитивного емоційного розвитку дитини, її емоційного благополуччя (Валітова, І. С. Гречаник Ю. В., 2008).

Д. Іванов зазначає, що перший рік життя дитини – найважливіший і непростий період як для самого малюка, так і для його батьків. Протягом перших 12 місяців відбувається стрімкий розвиток усіх систем організму, тому харчування дитини має величезне значення (Авдєєва Н. Н., 1997).

О. Шишак визначає роль матері, як допомогу немовляті впоратися із сильними переживаннями. Адже дитина потребує материнської любові, її почуття залежать від наявності цієї любові. Емоційна реакція з'являється у гіпоталамічній ділянці, тобто під корою головною мозку, а оскільки підкіркові структури давніші, до кінця керуватись розумом над емоціями людині не зовсім вдається. Тому тривога матері, впливає на посилення тривоги в дитини, і навпаки, чим спокійніша мама – тим спокійніше дитя (Валітова І. С. Гречаник Ю. В., 2008).

Немовля має певні емоції (воно кричить, щоб задовольнити якусь потребу – наприклад, в їжі), але ще не має почуттів. Вони сформуються згодом у процесі виховання і соціалізації. Почуття утворюються і розвиваються на основі емоцій.

Почуття – це стійкі емоційні ставлення людини до явищ реальності, що відображають значення цих явищ у зв'язку з її потребами та мотивами. Іншими словами, наші почуття формуються під впливом оточення, моралі, суспільних норм (зокрема, і релігійних), виховання у сім'ї (Авдеєва Н. Н., 1997).

Учені в основному виявили вплив годування грудьми на нейробіологічний розвиток мозку (E. L. Mortensen, K. F. Michaelsen, M. R. Rao, M. L. Heidiger), на моторний розвиток (N. K. Angelsen, T. Vik), на інтелектуальний розвиток (P. J. Quinn, M. O'Callaghan), а також зв'язок годування грудьми з якістю контакту в діаді «мати - дитина» (E. Noirot), з частотою жорстокого поводження з дитиною в сім'ї (L. Strathear), з мовним розвитком (Г. М. Новикова), з психосоціальною адаптацією (D. Fergusson, L. Woodward). Тим часом годування грудьми в психологічній літературі розуміється, перш за все, як форма емоційної взаємодії з матір'ю. Значить, логічніше було б шукати зв'язок грудного вигодовування з емоційним розвитком, з особливостями взаємодії дитини з її оточенням. Серед вивчених досліджень є роботи, автори яких виявили взаємозв'язок годування грудьми і психосоціальною адаптацією, насильством в сім'ї, орієнтацією дорослого на потреби дитини.

Висновки. У зв'язку з вищевикладеним можна зробити висновки. Вибір в якості об'єкта вивчення саме емоційної сфери дитини пояснюється наступними причинами: 1) грудне вигодовування - це процес, який передбачає тісний емоційний контакт з матір'ю; 2) ряд досліджень виявили взаємозв'язок ненадійних стилів прихильності і організації режимних моментів, в тому числі і годування груддю; 3) процес годування грудьми є своєрідним відображенням якості дитячо-батьківських відносин.

Подальшими напрямками наших досліджень може слугувати вивчення гендерних відмінностей, тобто відмінностей у впливі грудного вигодовування на емоційний розвиток хлопчиків та дівчаток.

Список використаної літератури:

1. Авдєєва, Н. Н. (1997). Прихильність дитини до матері в ранньому віці. *Питання психології*, (4), 3-10 [російська мова]
2. Валітова, І.Є., Гречаник, Ю.В. (2008) Психологічні наслідки грудного вигодовування: Грудне вигодовування як психологічний феномен. *Перинатальна психологія і психологія батьківства*, (1), 29-47 [російська мова]

РОЗЛУЧЕННЯ БАТЬКІВ ЯК ФАКТОР ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ

УДК 159.922.73

Грига Марина Сергіївна,

магістр психології,

лаборант кафедри психології

КЗВО.«Вінницька академія безперервної освіти»

Анотація. У статті представлено теоретичний аналіз проблеми, проаналізовано особливості впливу несприятливої сімейної атмосфери, яка передуює розлученню, та розрив подружніх стосунків на особистість дитини, розглянуто специфіку батьківсько-дитячих стосунків в неповній сім'ї.

Ключові слова. Сім'я, діти, розлучення батьків, психологічний клімат в сім'ї, криза.

Актуальність дослідження. Сім'я, її стабільність та гармонійність функціонування є важливою умовою психічного здоров'я кожної людини. Особливого значення психологічний клімат у родині, характер батьківсько-дитячих взаємин набуває у процесі розвитку та становлення особистості дитини. Розлучення призводить до трансформації сім'ї і, як наслідок, негативно позначається на життєдіяльності дитини. За даними Державного комітету статистики України, впродовж п'яти років з моменту реєстрації шлюбу спостерігається значний відсоток розлучень. Більша